

TransStat

Werkpakket 3

Activiteit 1

De screening van de projecten

Projet soutenu par
Project ondersteund door

Plus d'infos sur:
Meer info op:

www.interreg-fwvl.eu
[@InterregFWVL](https://twitter.com/InterregFWVL)

INHOUD

DE CONTEXT VAN TRANSSTAT	3
PROGRAMMA VOOR GRENSOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING FRANCE-WALLONIE-VLAANDEREN	3
HET PROJECT TRANSSTAT	4
TRANSSTAT - WERKPAKKET 3 – ACTIVITEIT 1 - DE SCREENING VAN DE PROJECTEN.....	4
INLEIDING.....	4
WELKE THEMA'S HEBBEN DE PROJECTEN?	5
WELKE DOELSTELLINGEN HEBBEN DE PROJECTEN?.....	7
OP WELKE GEOGRAFISCHE ZONES HEBBEN DE PROJECTEN BETREKKING?.....	8
WELKE VARIABELEN WORDEN GEBRUIKT? WELKE GEGEVENS WORDEN VERZAMELD?	8
WELKE BRONNEN VOOR DE GEGEVENS?	9
WELKE DOELGROEPEN?.....	10
HOE WORDEN DE RESULTATEN GEPUBLICEERD?	11
TEGEN WELKE BELEMMERINGEN WORDT AANGELOPEN EN WELKE OPLOSSINGEN WORDEN AANGEDRAGEN?.....	12
BESTAANDE INSTRUMENTEN OM HET VERZAMELEN VAN GEGEVENS (EN METAGEGEVENS) TE HARMONISEREN	22
EUROSTAT: HET BUREAU VOOR DE STATISTIEK VAN DE EUROPESE UNIE	22
DE NOMENCLATUREN VAN EUROSTAT-GEbruIK VAN DE NUTS VOOR EEN GEHARMONISEERD RUIMTELIJK RASTER	23
DE NOMENCLATUREN VAN EUROSTAT-DE STATISTISCHE NOMENCLATUUR VAN DE ECONOMISCHE ACTIVITEITEN IN DE EUROPESE GEMEENSCHAP (NACE).....	24
DE NOMENCLATUREN VAN EUROSTAT – DE INTERNATIONALE STANDAARDCLASSIFICATIE VAN HET ONDERWIJS (ISCED)	24
EUROPESE INSPIRE-RICHTLIJN	25
HET ESPON-2020 PROGRAMMA.....	26
EUROPEES INNOVATIESCOREBORD (EIS).....	26
LOCATUS – GEGEVENS OVER DE DETAILHANDEL (BENELUX)	27
CREËREN VAN VEERKRACHT- EN KWETSBAARHEIDSINDEXEN - CISTERRES	27
ANDERE INSTRUMENTEN	28
TRANSSTAT : PERSPECTIEVEN VOOR HET DELEN VAN GRENSOVERSCHRIJDENDE GEGEVENS	28
DE KWALITEIT EN OMZETBAARHEID VAN DE GEGEVENS VERBETEREN	28
HET DELEN VAN DE GRENDOVERSCHRIJDENDE GEGEVENS VERBETEREN	28
DE ACTUALISERING VAN DE GRENDOVERSCHRIJDENDE GEGEVENS WAARBORGEN	29
CONCLUSIES	29
LIJST EN NUMMER VAN DE PROJECTEN.....	30
BIJLAGEN.....	31

DE CONTEXT VAN TRANSSTAT

Het project TransStat is gericht op de structurele uitwisseling van milieu- en sociaaldemografische gegevens van de grensoverschrijdende gebieden. Het maakt deel uit van het Interreg-programma France-Wallonië-Vlaanderen.

PROGRAMMA VOOR GRENSOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING FRANCE-WALLONIE-VLAANDEREN

Franse en Belgische regio's werken samen om de grens te vervagen!

Het programma voor Europese territoriale samenwerking Interreg Frankrijk-Wallonië-Vlaanderen is ontstaan vanuit de wil om de economische en sociale uitwisselingen te bevorderen tussen vier grensregio's: de regio's Hauts-de-France en Grand Est in Frankrijk; Wallonië, West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen in België. Het heeft als doel de gemeenschappelijke deskundigheid samen te voegen en tegelijkertijd het potentieel van elke betrokken regio te valoriseren, ten gunste van de bevolking van het gebied. (Meer informatie op www.interreg-fwvl.eu)

DE DOELSTELLINGEN VAN HET PROGRAMMA (2014-2020)

In het samenwerkingsprogramma voor de periode 2014-2020 werden vier thema's vastgesteld. Deze thema's zijn onderverdeeld in prioriteiten en programmadoelstellingen.

PRIORITEIT 1: VERBETEREN EN ONDERSTEUNEN VAN DE GRENSOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING OP HET VLAK VAN ONDERZOEK EN INNOVATIE

Programmadoelstelling 1: Versterken van het onderzoek en de innovatie in de grensoverschrijdende zone in de strategische sectoren en in de sectoren met een sterke complementariteit

Programmadoelstelling 2: Grottere overdracht en verspreiding van goede innoverende praktijken in de strategische sectoren en in de sectoren met een sterke complementariteit van de grensoverschrijdende zone

PRIORITEIT 2: VERSTERKEN VAN HET GRENSOVERSCHRIJDEND CONCURRENTIEVERMOGEN VAN DE KMO'S

Programmadoelstelling 3: Gezamenlijk voorzieningen creëren, valoriseren en met elkaar delen om de kmo's te ontwikkelen en te begeleiden naar de toegang tot markten

PRIORITEIT 3: BESCHERMEN EN VALORISEREN VAN HET MILIEU DOOR EEN GEÏNTEGREERD BEHEER VAN DE GRENSOVERSCHRIJDENDE HULPBRONNEN

Programmadoelstelling 4: Op creatieve, innoverende en duurzame wijze het grensoverschrijdend erfgoed valoriseren en ontwikkelen door toerisme

Programmadoelstelling 5: Ontwikkelen van het duurzame en geïntegreerde beheer van de natuurlijke hulpbronnen en de grensoverschrijdende ecosystemen.

Programmadoelstelling 6: Anticiperen op en beheren van de natuurlijke, technologische en industriële risico's en de noodtoestanden

PRIORITEIT 4: BEVORDEREN VAN DE SAMENHANG EN DE GEMEENSCHAPPELIJKE IDENTITEIT VAN DE GRENSREGIO'S

Programmadoelstelling 7: Versterken en bestendigen van de grensoverschrijdende netwerking en van het grensoverschrijdend dienstenaanbod voor de bevolking op gezondheidsvlak

Programmadoelstelling 8: Versterken en bestendigen van de grensoverschrijdende netwerking en van het grensoverschrijdend dienstenaanbod voor de bevolking op sociaal vlak

Programmadoelstelling 9: Bevorderen van de werkgelegenheid en van de grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit en integreren van de arbeidsmarkten

HET PROJECT TRANSSTAT

Dankzij TransStat leren Fransen en Belgen elkaar beter kennen!

TransStat wil een platform bieden voor het vergelijken van grensoverschrijdende gegevens. De statistische gegevens zullen op een structurele manier kunnen worden gelezen, geschreven en uitgewisseld. Het doel van deze informatie-uitwisseling is om het grensoverschrijdende beleid van alle betrokken partners beter te coördineren.

TransStat heeft de ambitie om voort te bouwen op ervaringen uit het verleden. Het specifiek zoeken naar datasets waarover consensus bestaat, is een eerste stap: welke datasets kunnen gemakkelijk over de grenzen heen worden uitgewisseld en omgezet.

Dankzij TransStat zouden toekomstige grensoverschrijdende projecten niet meer alle voorbereidende stappen hoeven te zetten op het gebied van gegevensinzameling, controle van de geldigheid en van de omzetbaarheid van de gegevens. Deze voorbereidende stappen zijn complex en vergen tijd, geld en middelen die niet altijd beschikbaar zijn.

Na afloop van het project zal een samenwerkingsmodel de bestendinging ervan moeten garanderen. De nadruk ligt op gegevens op gemeentelijk niveau in verschillende domeinen: sociaaleconomisch, milieu, grondgebruik en mobiliteit. Naargelang de behoeftes en mogelijkheden kunnen andere thema's worden toegevoegd.

De vijf belangrijkste partners van het project zijn de Provincie West-Vlaanderen (Vlaanderen), het Institut Scientifique de Service Public (ISSeP, Wallonië), het Institut Wallon de l'Evaluation, de la Prospective et de la Statistique (IWEPS, Wallonië), het Département du Nord (Frankrijk) en de Région Hauts-de-France (Frankrijk). Voor de uitvoering van het project ontvangen de partners steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.

TRANSSTAT - WERKPAKKET 3 – ACTIVITEIT 1 - DE SCREENING VAN DE PROJECTEN

INLEIDING

Het doel van de screening van de projecten, die wordt uitgevoerd door het ISSeP, is het identificeren van grensoverschrijdende projecten die relevant zijn in het kader van TransStat, en het inventariseren van de problemen en de geïmplementeerde oplossingen. Het resultaat van deze screening is een eindverslag van deze ervaringen, waarin de belemmeringen die werden ondervonden en de oplossingen die werden toegepast, worden uiteengezet. Het projectteam heeft vooraf gezamenlijk besloten welke informatie wordt verzameld. Het ISSeP integreert alle verzamelde informatie in een globaal eindverslag. De andere partners van TransStat hebben meegewerkt aan het verzamelen van de informatie en hebben deze informatie doorgestuurd naar het ISSeP (de deadline voor het indienen van de projectfiches werd uitgesteld tot 01/04/2020).

De in dit verslag vermelde projecten zijn de projecten die door de partners van TransStat werden geselecteerd voor werkpakket 3 "Leren van vroegere en huidige projecten" (*bijlage 1*). Ze hebben allemaal de gemeenschappelijke wens om gegevens te verzamelen aan beide kanten van een grens (of meerdere grenzen). Deze projecten worden uitgevoerd in periodes die liggen tussen 2000 en nu. Het merendeel van de gescreende projecten is echter na 2015 van start gegaan. Sommige zijn nog altijd aan de gang. Ze zijn zeer divers, zowel qua doelstellingen

als qua methodes. Ook de publicatie van de resultaten, het doelpubliek en het medium waarmee de resultaten worden gepresenteerd, verschillen per project.

In dit rapport wordt het projectnummer, dat op willekeurige wijze werd toegekend, tussen haakjes vermeld. De lijst van projecten is opgenomen op het einde van het verslag en gedetailleerde informatie over de projecten is te vinden in de *bijlage 2*.

WELKE THEMA'S HEBBEN DE PROJECTEN?

De thema's die aan bod komen, zijn divers. Sommige studies zijn bijzonder specifiek, andere bestrijken een breder aandachtsgebied, hanteren een meer generalistische benadering van het grensoverschrijdende gebied en zijn bevolking. De lijst met thema's die hieronder te vinden is, is niet volledig, omdat sommige projectfiches niet voldoende details bevatten over de gebruikte variabelen. De thema's worden hier ingedeeld naar de frequentie van het voorkomen ervan in de projecten. Sommige zouden verder kunnen worden onderverdeeld en/of samengevoegd. Dit is soms het geval in bepaalde studies.

Geïnterpreteerde thema's	Aantal projecten	Projectnummer
Bevolking / Demografie	17	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (15) (16) (18) (26) (27)
Werkgelegenheid / Arbeidsmarkt	14	(2) (4) (5) (6) (8) (9) (10) (11) (12) (16) (18) (26) (27) (32)
Vervoer / Grensoverschrijdende mobiliteit	10	(4) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (16) (26) (27)
Geografie / Administratieve eenheden / Grondgebied	9	(7) (10) (15) (26) (27) (28) (29) (30) (33)
Milieu / Duurzame ontwikkeling	9	(3) (7) (8) (10) (19) (20) (27) (28) (30)
Gezondheid	7	(7) (8) (9) (12) (26) (27) (31)
Toerisme	6	(3) (10) (22) (23) (26) (27)
Economie / Innovatie	6	(7) (8) (9) (12) (26) (27)
Diensten (publiek en privé) / Winkels (toegankelijkheid)	6	(7) (8) (12) (14) (27) (31)
Educatie / Onderwijs	5	(9) (10) (12) (20) (26)
Veiligheid / Preventie / Risicobeheer	4	(10) (17) (29) (33)
Grensoverschrijdende plattelandsontwikkeling	3	(14) (15) (28)
Woonomgeving / Huisvesting	3	(1) (15) (27)
Hoger onderwijs / Onderzoek / Vorming	3	(10) (27) (32)
Industrie	3	(9) (11) (27)
Landbouw	3	(10) (11) (27)
Bevolkingsbewegingen / Migratie	2	(18) (27)
Grondgebruik	2	(10) (28)
Sociale zaken	2	(7) (8)

Cultuur	2	(10) (12)
Bouw	2	(11) (27)
Ambacht	1	(27)
Energie	1	(10)
Politiek	1	(7)

COMMENTAAR BIJ DE GRENSOVERSCHRIJDENDE THEMA'S VAN DE PROJECTEN EN VERBANDEN MET DE PRIORITEITEN VAN HET INTERREG-PROGRAMMA (2014-2020)

Zoals verwacht is **demografie** een thema dat in het merendeel van de studies aan bod komt. Demografie maakt het immers mogelijk om de bevolking van een gebied te beschrijven (bevolkingsdichtheid, leeftijd, vruchtbaarheid, sterfte, evolutie van de bevolking...). Deze variabelen, in relatie tot andere variabelen, maken het mogelijk om verschijnselen te vergelijken (bijvoorbeeld het aantal werklozen/personen in de werkende leeftijd, het aantal scholen/inwoners). Een analyse van de toestand van de bevolking, van haar evolutie, van haar bewegingen, is onontbeerlijk voor de studie van een gebied of voor de vergelijking van variabelen tussen verschillende gebieden.

Het thema met betrekking tot **innovatie** kadert in *programmadoelstelling 1 (PRIORITEIT 1)*.

Het thema met betrekking tot **de grensoverschrijdende arbeidsmarkt** komt vaak aan de orde in de projecten die in dit screeningsverslag worden vermeld. Het kadert in *programmadoelstelling 3 (PRIORITEIT 2): Gezamenlijk voorzieningen creëren, valoriseren en met elkaar delen om de kmo's te ontwikkelen en te begeleiden naar de toegang tot markten*.

De ontwikkeling van het grensoverschrijdend **toerisme** komt vaak aan de orde. Politici en burgers zijn geïnteresseerd in de **sportieve, culturele, duurzame** en **economische** troeven die verband houden met de ontwikkeling van het toerisme. Deze thema's kaderen in *doelstelling 4 (PRIORITEIT 3): Op creatieve, innoverende en duurzame wijze het grensoverschrijdend erfgoed valoriseren en ontwikkelen door toerisme*.

Omdat **de natuur** niet stopt bij de grenzen, zijn thema's als **milieu, biodiversiteit** en **verontreiniging** van belang in grensoverschrijdende studies. Het beheer ervan vereist een continuüm van maatregelen aan beide kanten van een grens (grondgebruik, luchtkwaliteit, waterkwaliteit, enz.). Dit is *programmadoelstelling 5 (PRIORITEIT 3): Ontwikkelen van het duurzame en geïntegreerde beheer van de natuurlijke hulpbronnen en de grensoverschrijdende ecosystemen*.

De projecten die zich bezighouden met **veiligheid, preventie** en **risicobeheer** kaderen in *programmadoelstelling 6 (PRIORITEIT 3): Anticiperen op en beheren van de natuurlijke, technologische en industriële risico's en de noodtoestanden*.

Sommige plattlandsgebieden aan de grens ondergaan ook **grondige veranderingen op hun grondgebied** (verstedelijking van de rand). Deze veranderingen in het plattlandslandschap lijken ook de politici en burgers aan de grens te interesseren.

Vervolgens komen we bij de thema's met betrekking tot het **isolement van het platteland**. De grensoverschrijdende gebieden zijn immers overwegend plattlandsgebieden, die geïsoleerd kunnen raken omdat ze minder dicht zijn qua diensteninfrastructuur (**openbare diensten, vervoer, winkels, gezondheidszorg**). Deze thema's houden verband met de *doelstellingen 7 en 8 (PRIORITEIT 4): versterken en bestendigen van de grensoverschrijdende netwerkvorming en van het grensoverschrijdende dienstenaanbod voor de bevolking op gezondheidsvlak (7) en op sociaal vlak (8)*.

De thema's met betrekking tot **werkgelegenheid, vorming, vervoer** en **mobiliteit** zijn sterk vertegenwoordigd in de grensoverschrijdende projecten die in aanmerking komen voor onze analyse. Deze thema's hebben een grote invloed op de economie van de betrokken landen en lijken veelbelovend. Er is een grote vraag naar deze thema's, zowel bij de overheid (grensoverschrijdend werkgelegenheids- en mobiliteitsbeleid) als bij de burgers (werkloosheidspercentage, arbeidsmarkt, mobiliteit). Zij kaderen in *doelstelling 9 (PRIORITEIT 4): Bevorderen van de werkgelegenheid en van de grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit en integreren van de arbeidsmarkten*.

WELKE DOELSTELLINGEN HEBBEN DE PROJECTEN?

De meeste projecten die in het kader van TransStat werden geselecteerd, zijn gericht op het **verzamelen** van gegevens om de interpretatie van verschijnselen die beide kanten van de grens gemeen hebben, te verbeteren. Het doel is de bevolking te informeren en/of de besluitvorming op politiek niveau te beïnvloeden.

Sommige projecten hebben de ambitie om een zeer globaal, algemeen beeld te schetsen van een bevolking, van een gebied. Ze willen inclusieve, interactieve atlanten of kaarten aanbieden. Het is de bedoeling dat deze instrumenten zo volledig mogelijk zijn (demografie, huisvesting, economie, onderwijs, mobiliteit, etc.). Deze benadering kan als fundamenteel worden beschouwd en kan vervolgens op een groot aantal thema's worden toegepast. De gepubliceerde resultaten zijn interessant voor de gemiddelde burger en een zeer waardevol instrument voor verkozenen die een beleid willen ontwikkelen dat passend is voor het grondgebied.

Andere projecten hebben veel preciezere doelstellingen en zijn van meet af aan georiënteerd op, ingegeven door een zeer precieze vraag of behoefte (bijvoorbeeld: een vergelijking van de beschikbare arbeidskrachten en van de arbeidsmarkt in twee buurlanden).

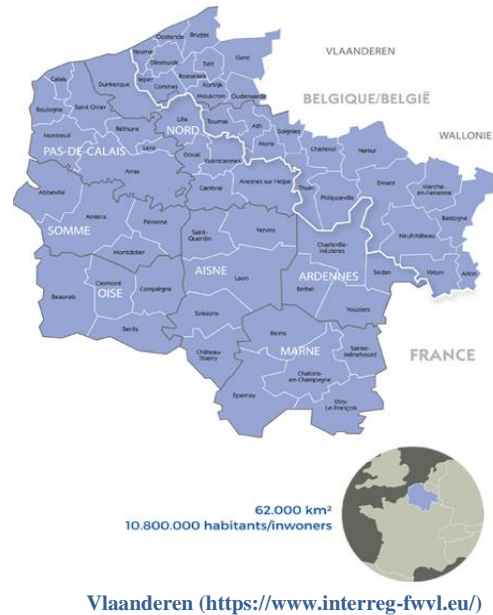
De meeste projecten liepen zowel bij het verzamelen van de gegevens als bij de vergelijking ervan tegen diverse problemen aan. Deze problemen worden meer in detail beschreven in het hoofdstuk "*Welke belemmeringen werden ondervonden en welke oplossingen werden toegepast?*".

OP WELKE GEOGRAFISCHE ZONES HEBBEN DE PROJECTEN BETREKKING?

De meeste projecten die voor onze analyse werden geselecteerd, bevinden zich in het werkgebied van **Interreg France-Wallonie-Vlaanderen** (Figuur 1). Sommige projecten zijn specifiek, zoals het project Qualicanes (14), dat zich richt op een grensgemeente en haar omgeving.

Andere projecten spelen zich af in andere Interreg-regio's:

- Interreg Vlaanderen-Nederland (16)
- Interreg Grote Regio (10)
- Interreg Euregio Maas-Rijn (26)
- Interreg 2 Zeeën (Frankrijk-Engeland-Vlaanderen-Nederland) (19) (28) (29) (31) (33)
- Interreg POCTEFA (Spanje-Frankrijk-Andorra) (25)
- Interreg IIIC "West-Zone" (België, Frankrijk, Duitsland, Ierland, Luxemburg, Nederland en Verenigd Koninkrijk) (30)

Voor een weergave van de geografische zones van de verschillende projecten, zie de *bijlage 2*.

WELKE VARIABELEN WORDEN GEBRUIKT? WELKE GEGEVENS WORDEN VERZAMELD?

De gebruikte variabelen verschillen sterk per studie. Vaak worden de demografische variabelen, die de onderzoekspopulatie beschrijven, gebruikt. Afhankelijk van de thema's van de studies kan het aantal gebruikte variabelen variëren van enkele tot enkele honderden. Ze worden uitgedrukt in getallen, percentages of klassenfrequentie. Een niet-volledige tabel (*bijlage 3*) geeft een overzicht van de belangrijkste variabelen die in de beoogde projecten worden gebruikt.

De statistische gegevens kunnen kwantitatief (discreet of continu), kwalitatief (nominaal, binair of ordinaal) of tijdgerelateerd zijn. De geografische gegevens kunnen worden weergegeven in vectormodus (in de vorm van punten, lijnen of polygonen) of *rastermodus* (pixelmatrix).

De verzamelde gegevens kunnen worden gebruikt als eenvoudige indicatoren of worden opgenomen in *samengestelde indicatoren*. Het project CISTERRES (7) werkt met grensoverschrijdende gemeenschappelijke indicatoren, maar ook met samengestelde indicatoren voor *kwetsbaarheid* en *veerkracht*, die kenmerkend zijn voor de gebieden.

Het project Euroregio Maas-Rijn (26) werkt met contextindicatoren (voorgesteld door de Europese Commissie) en innovatie-indicatoren (gedefinieerd door het *Europese innovatiescorebord*).

Sommige gegevens gaan vergezeld van *metagegevens*, maar dit is niet altijd het geval.

WELKE BRONNEN VOOR DE GEGEVENS?

De gegevens zijn afkomstig uit een zeer breed scala van bronnen: particuliere, institutionele, regionale, nationale bronnen, sociale zekerheid, enz. Hieronder enkele voorbeelden van gegevensbronnen die in de grensoverschrijdende projecten worden gebruikt:

- Frankrijk: INSEE, Perval, SNCF, DREAL, VNF 2014 ports maritimes DT Nord-Pas-de-Calais, voies navigables de France, Direction des transports Région Nord-Pas-de-Calais, CRT, INPN, AEAP, IFEN, SOeS, CITEPA, CNAM. België : FOD Economie, AD Statistiek, DADSEI, RSZ, INR, NMBS, Eurostat, EIONET, ADG,...
- België: Vlaamse Regering, NV de Scheepvaart en Waterwegen en Zeekanaal NV, Departement Mobiliteit en Openbare Werken, Toerisme Vlaanderen, LNE/ANB, VMM-MIRA, SPW DGO Mobilité et voies hydrauliques DGO1 Direction des déplacements doux, IWEPS, PSW DGO3, Opérateur de Transport de Wallonie (OTW), DGARN-DEMNA-DEE, ADG , GOB – Brussel Mobiliteit, IBGE/BIM, Statbel, Statistiek Vlaanderen,...
- Luxemburg: STATEC, MDDI / Administration des ponts et chaussées, ONT, ACT, département de l'environnement, Administration de la gestion de l'eau, ILR, Administration de l'environnement,...
- Gemeenschappelijk: AEE/CLC (grondgebruik), AirBase (locatie van de meetstations voor luchtkwaliteit), EIONET (Rapporten over de metingen luchtkwaliteit). Eurostat – AKE (Arbeidskrachtenenquête), statistiekenportaal (geharmoniseerde economische en sociale gegevens)...

Weinig gegevensbronnen zijn gemeenschappelijk in alle landen. In België verschillen ze ook tussen de regio's.

De gegevens kunnen op een punctuele wijze worden verkregen (*one-shot* gegevens, uitsluitend verkregen voor het lopende project op een bepaald moment). De bronnen kunnen ook permanent zijn, de gegevens worden op continue of regelmatige basis verzameld (*re-use data*). De toegang tot de gegevens kan gratis zijn of niet, met open toegang (*open data*) of niet, de gegevens kunnen gemakkelijk beschikbaar zijn, downloadbaar via een portaal of via webservices, of er moeten moeizame procedures worden gevolgd om toegang aan te vragen.

De keuze van de gegevensbronnen is belangrijk omdat dit van invloed is op het soort gegevens dat wordt verzameld. De kwaliteit van de gegevens, van de metagegevens, de beschikbaarheid ervan, de updates en de interoperabiliteit tussen de verschillende landen/regio's zijn afhankelijk van de bron. Deze belangrijke punten worden verder besproken in de hoofdstukken "*Beschikbaarheid van de gegevens*" en "*Bestaande instrumenten om het verzamelen van gegevens (en metagegevens) te harmoniseren*".

WELKE DOELGROEPEN?

Hieronder volgt een niet-volledige lijst van de doelgroepen van de afgelopen en huidige projecten die in onze screening worden gebruikt. Ze zijn gerangschikt op basis van hun frequentie in de projecten.

Geïntervieweerde doelgroepen	Aantal projecten	Projectnummer
Burgers – iedereen	18	(1) (2) (3) (4) (5) (8) (9) (10) (12) (13) (14) (15) (17) (18) (21) (22) (23) (27)
Openbare instellingen / administratie	13	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (8) (9) (10) (13) (15) (21) (25)
Verkozenen / lokale beleidsmakers	10	(8) (12) (13) (14) (15) (17) (18) (21) (26) (28)
Sociale partners / collectiviteiten / verenigingen	5	(9) (10) (13) (14) (21)
Gebiedsbeheerders belast met kwesties inzake gezondheid-milieu	4	(7) (25) (28) (29)
Universiteiten / onderwijs / onderzoek / deskundigen	4	(9) (13) (15) (21)
Ondernemingen / werkgevers	4	(9) (11) (15) (16)
Voorbijkomende reizigers	3	(14) (22) (23)
Actoren van de arbeidsmarkt	2	(9) (16)
Werkzoekenden	2	(11) (16)
Partners van grensoverschrijdende projecten	2	(7) (24)
Actoren en professionals van de gezondheidssector	1	(8)
Actoren van de hulpdiensten	1	(25)
Plaatselijke winkeliers	1	(14)
Eigenaars van bospercelen en jonge producenten	1	(20)
Media	1	(9)

De initiatiefnemers van de projecten lijken allemaal overtuigd van de noodzaak om de resultaten toegankelijk te maken voor het grote publiek. De tweede vaak genoemde doelgroep is die van de openbare besluitvormers, of in bredere zin de verkozenen, de overheidsinstellingen, de administratie of de lokale overheden. Soms een specifiek type besluitvormers, zoals gebiedsbeheerders die belast zijn met gezondheids- en milieuvraagstukken, of organisaties die werkzoekenden in contact brengen met bedrijven.

De projecten richten zich ook op verenigingen, collectiviteiten of sociale partners die de schakel vormen tussen de politiek en de burgers (arbeidsbureaus, winkeliersverenigingen, verenigingen voor milieubescherming, enz.). Specifieke projecten rond "gezondheid en risicobeheer" richten zich rechtstreeks op de actoren (publieke of private) in de gezondheidszorg en de hulpdiensten.

Projecten rond grensoverschrijdende werkgelegenheid richten zich soms niet alleen op de administratie en op verenigingen die helpen bij het zoeken naar werk, maar kunnen ook werkzoekenden en bedrijven rechtstreeks bereiken.

Sommige studies, uitgevoerd in samenwerking met onderzoekscentra, richten zich op de wetenschappelijke gemeenschap (universiteiten, deskundigen, enz.). Andere projecten, die betrekking hebben op het grensoverschrijdend regionaal toerisme, richten zich op voorbijkomende reizigers en bewoners van de aangrenzende gebieden. Ook heeft een meerderheid van de projecten de wens om zo veel mogelijk mensen te bereiken en de uiteindelijke informatie voor iedereen toegankelijk te maken (rechtstreeks of via de media).

Sommige projecten zijn meer fundamenteel van aard, zoals het geval is met TransStat. Projecten zoals CISTERRES (7) of Flandria Rhei (24) proberen de huidige en toekomstige initiatiefnemers van projecten te bereiken door oplossingen aan te bieden voor de problemen die worden ondervonden bij het vergelijken en delen van grensoverschrijdende gegevens.

HOE WORDEN DE RESULTATEN GEPUBLICEERD?

Volgens de beschikbare informatie over de projecten van de screening worden de resultaten over het algemeen in de volgende formats gepubliceerd (gerangschikt volgens frequentie):

Geïnterviewde formats van de publicaties	Aantal projecten	Projectnummer
Vaste kaarten, tabellen en grafieken	8	(11) (12) (13) (15) (18) (20) (31) (34)
Online platform / geoportaal / statistiekenportaal	8	(6) (8) (10) (13) (16) (17) (24) (27)
Website voor alle doelgroepen	6	(4) (5) (9) (17) (20) (27)
Grensoverschrijdende thematische atlanten (papier en/of online)	5	(1) (2) (3) (12) (15)
Online kaarten, grafieken en tabellen	5	(8) (10) (13) (16) (27)
Presentatiemomenten / evenementenseminaries	5	(8) (9) (17) (20) (24)
Volledig rapport / online scorebord	3	(9) (16) (26)
Valorisatie tijdens gebiedsbijeenkomsten	3	(1) (2) (3)
Debatten-workshops (voor deskundigen)	2	(9) (24)
Brochures en folders voor alle doelgroepen	2	(17) (20)
Platform e-commerce toerisme	1	(23)
Wetenschappelijke publicatie van de resultaten	1	(7)
Publicatie in de pers	1	(8)
A3-affiche in de kantoren van de partners	1	(17)
Gedrukte boekjes	1	(27)
Informatieborden voor wandelaars	1	(20)
Rondleidingen, spelletjes	1	(20)
Documentaire	1	(24)

De resultaten en conclusies van de projecten worden in diverse vormen gepubliceerd. Sommige projecten worden afgesloten met de publicatie van volledige verslagen (thematische atlanten, studierapporten, wetenschappelijke publicaties, scoreborden, enz.). Deze publicaties gaan vaak vergezeld van grafieken, tabellen en kaarten. Ze kunnen in gedrukte vorm worden gepubliceerd als brochures, boekjes, affiches, folders, enz. Ze zijn meestal digitaal en online beschikbaar.

Sommige projecten publiceren ook alle verzamelde gegevens. Deze gegevens zijn beschikbaar in ruwe vorm of in de vorm van interactieve kaarten of grafieken. Deze instrumenten stellen de doelgroep in staat om de gegevens te exploiteren voor het doel dat ze willen ontwikkelen. Deze interactiviteit kan een waardevol instrument zijn voor de toekomstige exploitatie van de resultaten.

De beschikbaarheid van de resultaten en datasets varieert van project tot project. De gegevens zijn soms alleen toegankelijk voor partners, en soms beschikbaar in open source.

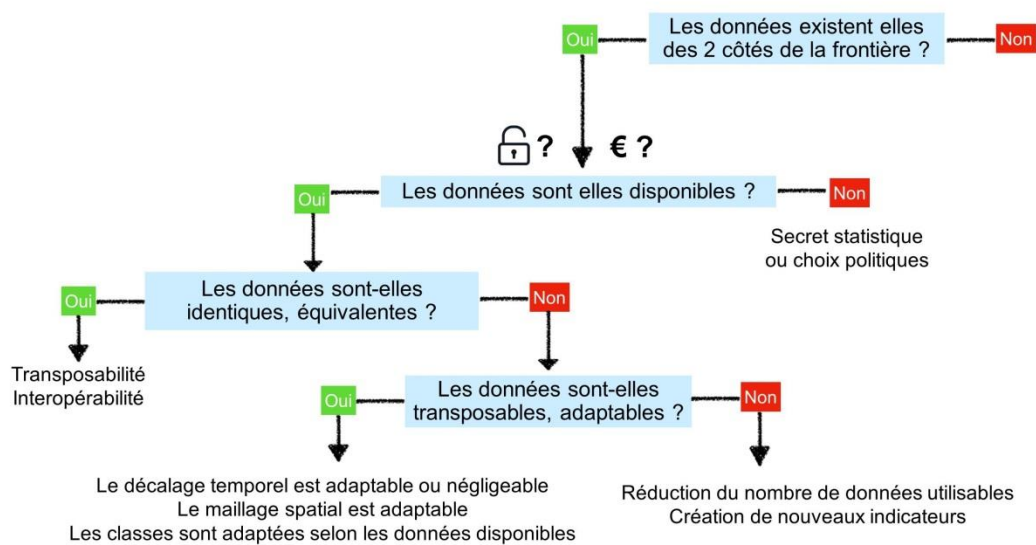
Toegankelijkheid van de resultaten	Aantal projecten	Projectnummer
Vrije online toegang tot de publicatie	8	(1) (2) (3) (4) (5) (8) (16) (20)
De gegevens worden gedeeld en zijn beschikbaar voor de partners	7	(1) (2) (3) (6) (17) (20) (34)

Soms wordt een sessie georganiseerd om de resultaten te presenteren (conferentie, workshop, debat, persconferentie). Deze activiteiten zijn al naargelang het geval voorbehouden voor de projectpartners, de deskundigen ter zake, de lokale overheden of ze zijn in open access (alle geïnteresseerde burgers).

De actualisering van de resultaten met het oog op de bestendinging van het statistisch instrument wordt in een onderstaand hoofdstuk uitgewerkt.

TEGEN WELKE BELEMMERINGEN WORDT AANGELOPEN EN WELKE OPLOSSINGEN WORDEN AANGEDRAGEN?

De meeste studies die in dit verslag worden onderzocht, wijzen duidelijk op problemen, en zelfs mislukkingen, bij het opbouwen van een grensoverschrijdend geografisch en statistisch informatiesysteem. Hieronder presenteren we de belangrijkste oorzaken van de problemen die zich voordoen en de mogelijke oplossingen die door de projectdragers worden onderzocht (Figuur 2).

Figuur 2: Logigram van de belemmeringen waar tegenaan wordt gelopen en oplossingen die worden aangedragen (TransStat)

BESTAAN DE GEGEVENS?

Sommige gegevens worden niet aan beide kanten van een grens gemeten. Zo wordt bijvoorbeeld het aantal overnachtingen op Belgische campings niet geteld (3). Er zijn ook geen gegevens over de locatie van de werkplek van Belgische ingezetenen in Frankrijk, waardoor het onmogelijk is om gemeenschappelijke indicatoren en een kaart van het tweerichtingsverkeer op te stellen voor grensarbeiders (4). Voor sommige regio's ontbreken bepaalde gegevens over het werkloosheidspercentage (9). Er is geen telling van het aantal Belgische kinderen dat in Frankrijk naar school gaat, en ook niet van de capaciteit van de kinderopvang in de regio Nord-Pas-de-Calais. Sommige regio's maken geen melding van hun sportaccommodaties (12).

Het gebrek aan gegevens kan ook slechts tijdelijk zijn. Dit is het geval voor de metingen van het wegverkeer. Een groot aantal secundaire wegen heeft geen telstations meer vanwege de hoge onderhoudskosten. Er worden innovatieve teltechnieken ontwikkeld waarvoor geen zware infrastructuur nodig is. Als gevolg daarvan is er af en toe een gebrek aan gegevens.

ZIJN DE GEGEVENS BESCHIKBAAR?

Zoals uitgelegd in het hoofdstuk "Welke bronnen voor de gegevens?", duurt het soms buitensporig lang om de gegevens te verkrijgen (12). De partners worden geconfronteerd met grote problemen op het gebied van administratieve traagheid (bestelbonnen, bestekken) die ertoe leiden dat gegevens die nuttig hadden kunnen zijn, achterwege worden gelaten (21). Sommige projecten melden eenvoudigweg dat de gegevens niet beschikbaar zijn, zonder verdere informatie (10) (32). Soms bestaan er wel gegevens, maar zijn ze te gevoelig om te worden meegedeeld, zoals in het geval van plaatselijke verontreinigingsmetingen (21).

De statistische geheimhouding is gericht op de bescherming van de economische belangen van de ondernemingen (handels- en zakengeheim) en op de privacy van burgers (vertrouwelijkheid vanwege de bescherming van het privéleven) waarvan de gegevens via enquêtes werden verzameld. Statistische geheimhouding is een maatregel die van toepassing is in Frankrijk en België, maar ook in andere landen, wanneer openbare gegevens worden gepubliceerd. Het gaat over het algemeen om cijfers die betrekking hebben op zeer kleine administratieve onderverdelingen (in Frankrijk meestal de gemeente), waarbij de gegevens geen statistische betekenis meer zouden hebben, maar expliciet zouden verwijzen naar één of enkele bijzondere gevallen, die herkenbaar zouden zijn voor de buurt.¹

De statistische geheimhouding geldt ook voor alle administratieve en enquêtegegevens.

¹ Wikipedia

ZIJN DE GEGEVENS GELIJKWAARDIG EN OMZETBAAR?

Sommige gegevens bestaan, zijn beschikbaar, maar zijn niet omzetbaar. Er zijn diverse redenen voor deze niet-interoperabiliteit. Meestal zijn ze het gevolg van verschillen tussen de landen en/of regio's die verantwoordelijk zijn voor de metingen.

ER IS EEN TIJDSVERSCHIL

Voor sommige indicatoren werden de gegevens niet in hetzelfde jaar gemeten. Zo is de beschrijving van de woonomgeving/huisvesting van het project (1), dat werd uitgevoerd in 2012-2013, opgesteld in 2007 voor Frankrijk en in 2001 voor België en Luxemburg. De discrepantie is soms klein en aanvaardbaar in bepaalde contexten, waardoor het toch mogelijk is de gegevens te vergelijken (gegevens van 2006 en 2007 vergeleken in dezelfde graaf) (9). Maar het is niet ongebruikelijk dat de data te ver uit elkaar liggen om een vergelijking mogelijk te maken (12) (18). Demografische gegevens die te ver uit elkaar liggen in de tijd kunnen namelijk niet met elkaar worden vergeleken.

HET RUIMTELIJK RASTER IS VERSCHILLEND

Het ruimtelijk raster verschilt naargelang de gemeten variabelen (1) (2) (3). Dezelfde variabele kan in verschillende landen in een verschillende geografische rastereenheid worden gemeten. Zo kan het BBP per hoofd van de bevolking per arrondissement worden verkregen aan de Belgische kant, maar alleen op regionaal niveau aan de Franse kant (18). Deze verschillen tussen de landen leveren problemen op voor de vergelijking van de gegevens.

Een rasterverschil dat vaak wordt aangetroffen in de grensoverschrijdende Frans-Belgische projecten is te wijten aan het feit dat de omvang van de administratieve geografische eenheden tussen Frankrijk en België verschilt, zowel qua oppervlakte als qua aantal inwoners (5) (12). Dit is met name het geval tussen Belgische en Franse gemeenten. *Figuur 3* en *Figuur 4* laten de verschillende soorten administratieve eenheden binnen de twee landen zien. *Figuur 5* laat andere soorten onderverdelingen zien die in Frankrijk worden gebruikt: EPCI (Établissement Public de Coopération Intercommunale), “zones d’emploi” (geografische gebieden waar het grootste deel van de bevolking woont en werkt) en “bassins de vie” (een gebied, over het algemeen zo klein mogelijk, waar de inwoners toegang hebben tot hetzelfde aanbod aan gangbare voorzieningen en diensten). In België komt het statistische gebied overeen met de kleinste territoriale eenheid die administratieve statistieken levert. Het Franse equivalent komt overeen met IRIS2000, wat staat voor “Ilots Regroupés pour l’Information Statistique” en verwijst naar de doelgrootte van 2.000 inwoners per elementaire rastereenheid.

Naast dit rasterverschil is de huidige indeling in België ook niet erg homogeen. Sommige Belgische gemeenten tellen minder dan 1.500 inwoners (Daverdisse, Mesen, Herstappe), terwijl andere er meer dan 200.000 tellen (Charleroi, Gent, Antwerpen). Sommige hebben een oppervlakte van minder dan 135 hectare, terwijl andere meer dan 20.000 hectare beslaan (1). Dit kan leiden tot statistische bias en kan de interpretatie van de kaarten complexer maken.

De NUTS en LBE van Frankrijk en België zijn te vinden in de onderstaande tabel. Meer informatie over de NUTS en LBE-indelingen is te vinden in het hoofdstuk “Eurostat-classificaties - Gebruik van de NUTS voor een geharmoniseerd ruimtelijk raster”.

	België	Frankrijk
NUTS 1	Gewesten	ZEAT Zones d'études et d'aménagement du territoire
NUTS 2	Provincies + Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Regio's
NUTS 3	Arrondissement	Departementen
LBE 1	-	Kantons
LBE 2	Gemeenten	Gemeenten

Sommige studies geven er de voorkeur aan om gebruik te maken van de eenheid “zone d’emploi” in Frankrijk voor de vergelijking met de Belgische arrondissementen (vergelijkbare oppervlakte) (5). Andere studies maken gebruik van de EPCI omdat hun oppervlakte ook die van de Belgische gemeenten benadert (8). Daarnaast zijn er ook studies die de Franse gemeenten met de Belgische dorpen vergelijken (12) (15). Om rasterverschillen te voorkomen, worden sommige gegevens op regionaal niveau gepresenteerd in Frankrijk, op nationaal niveau in Luxemburg en per arrondissement in België.

Sommige variabelen, zoals het bruto binnenlands product (BBP), worden gerelateerd aan het aantal inwoners, om gebieden met verschillende demografische kenmerken nauwkeuriger met elkaar te kunnen vergelijken (2).

Voor een optimale harmonisatie wordt het gebruik van de nomenclatuur van territoriale eenheden voor de statistiek (NUTS, opgesteld door EuroStat) sterk aanbevolen. Gezien de oppervlakte van de NUTS 2 en 3 in België en Frankrijk werd in sommige projecten echter de voorkeur gegeven aan de volgende vergelijkingen: Franse gemeenten / Belgische dorpen, Belgische gemeenten / Franse kantons, Franse departementen / Belgische provincies en Franse arrondissementen / Belgische arrondissementen (8) of Franse “zones d’emploi” / Belgische arrondissementen (12).

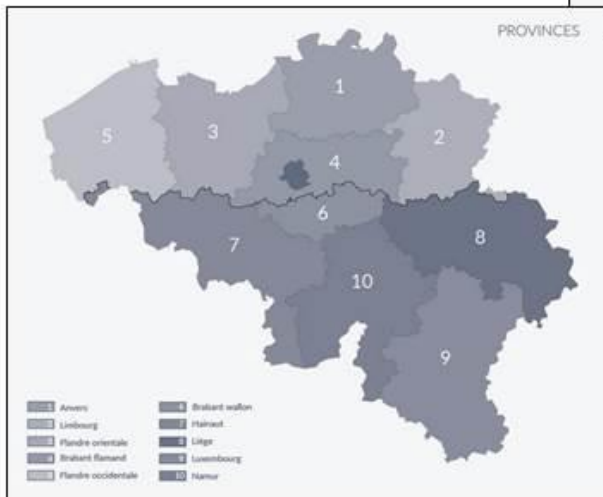
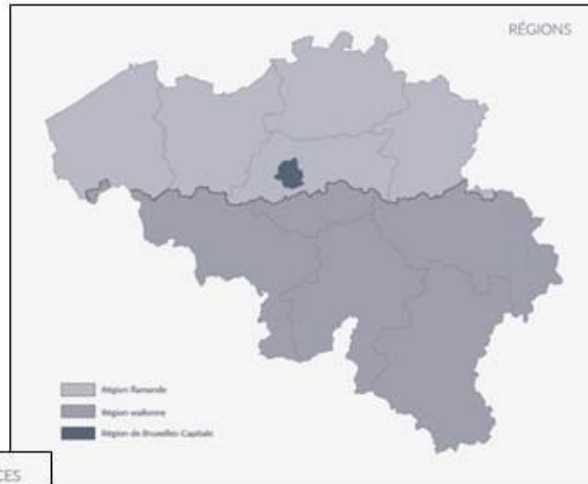
Wanneer, om een vergelijking mogelijk te maken, zones of gebieden worden geaggregeerd, moet aandacht worden besteed aan de problemen in verband met die ruimtelijke aggregatie. Dit is het principe van de MAUP's (*modifiable areal unit problem*). Deze aggregaties kunnen een bron van statistische bias zijn en de resultaten beïnvloeden. De resultaten zijn dan afhankelijk van de keuze van de analist voor de ene of de andere geografische onderverdeling in zijn analyse. Ook moet worden opgemerkt dat de grenzen van sommige volkstellingsgebieden in de loop van de tijd kunnen veranderen, wat tot een bias leidt bij het vergelijken van vroegere en huidige gegevens.

Wanneer de gegevens betrekking hebben op zeer kleine administratieve onderverdelingen (in Frankrijk meestal de gemeente), zijn de gegevens niet meer representatief. Dit roept vragen op over de robuustheid van de gegevens. Zo staan er in de profieltabel van de inwoners van Hauts-de-France die in België werken (6) voor bepaalde “zones d’emploi” nogal wat gegevens die niet volgens de gemaakte kruisingen kunnen worden verspreid omdat de aantallen te klein zijn.

La Belgique

1 pays
3 régions

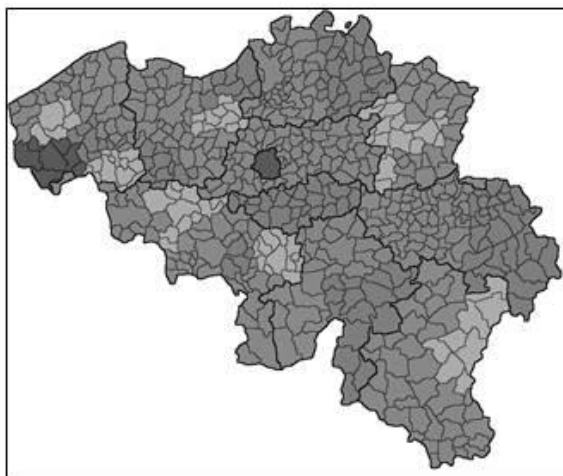
10 provinces

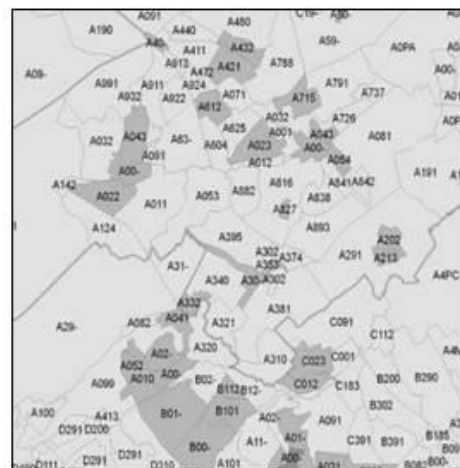
43 arrondissements

581 communes

19781 secteurs statistiques

Figuur 3: Belgische bestuurlijke indeling

Figuur 4 : Franse bestuurlijke indeling

France = 343 **arrondissements**
Région Hauts-de-France = 26

Région Hauts-de-France
= 154 **cantons**

Région Hauts-de-France
= 3789 **communes**

Région Hauts-de-France
= 5038 **IRIS**

Figure 5 : Andere Franse indelingen

Région Hauts-de-France
92 EPCI

Région Hauts-de-France
24 zones d'emploi

Région Hauts-de-France
28 bassins emploi-formation

Région Hauts-de-France
137 bassins de vie

DE GEBRUIKTE REKENMETHODES VERSCHILLEN

Demografische gegevens zijn vaak afkomstig uit volkstellingen², maar die zijn niet noodzakelijkerwijs volledig. In Frankrijk bijvoorbeeld bestaat een volkstelling voor gemeenten met meer dan 10.000 inwoners uit een steekproefenquête bij 8% van de woningen en voor gemeenten met minder dan 10.000 inwoners uit een telling van 100% van de bevolking, eens in de vijf jaar³. Bij een steekproefenquête kan een steekproeffout niet worden uitgesloten. In België zijn er geen volkstellingen, maar wel een nationaal register van alle personen die in het land gedomicilieerd zijn.

Naast het feit dat de gegevens niet uit dezelfde volkstellingen komen, kunnen de methodes voor de berekening van de variabelen of de indicatoren ook van land tot land verschillen. De Belgische en Franse fiscale statistieken verschillen, waardoor een vergelijking niet altijd mogelijk is (18).

De Europese Unie voert een Europese arbeidskrachtenenquête (EU-AKE) uit in alle lidstaten van de Europese Unie. Dit is een grote steekproefenquête onder huishoudens, die kwartaalresultaten oplevert over de arbeidsmarktparticipatie van personen van 15 jaar en ouder en over personen die niet tot de beroepsbevolking behoren. Alle definities zijn van toepassing op personen van 15 jaar en ouder die in particuliere huishoudens wonen. Personen die hun militaire of burgerlijke dienstplicht vervullen en personen in collectieve instellingen/huishoudens vallen buiten het toepassingsgebied van de enquête.

In België wordt de analyse van de beroepsbevolking en haar componenten, op een fijn geografisch schaalniveau, uitgevoerd op basis van de administratieve gegevens. Ondanks de zorgvuldigheid waarmee deze gegevens zijn opgesteld om zo goed mogelijk te voldoen aan de normen van het Internationaal Arbeidsbureau (IAB), worden ze nog steeds beïnvloed door de wetgeving van het land, met name de wetgeving betreffende de sociale zekerheid.

In Frankrijk wordt de beroepsbevolking op een fijn schaalniveau niet opgevat in de zin van het IAB, omdat ze wordt berekend via de volkstelling. In België zijn er twee heel verschillende gegevensbronnen. De administratieve gegevens (werkgelegenheidsrekeningen) houden verband met het beoogde gebruik door de administratie en zijn niet gerelateerd aan de gegevens in de zin van de het IAB, die afkomstig zijn uit de arbeidskrachtenenquête van Eurostat. Er wordt echter een methode gebruikt die de lokale administratieve gegevens kalibreert met de gegevens van het IAB om ze te harmoniseren en te kunnen vergelijken.

Er is nagedacht over de haalbaarheid van het uitvoeren van projecties van de beroepsbevolking aan beide kanten van de grens tot 2030 (5). Deze projecties worden aan de Franse en de Belgische kant niet op dezelfde manier uitgevoerd; de methodes voor het laten evolueren van de verschillende componenten verschillen. De belangrijkste verschillen betreffen de raming van de externe migraties (met het buitenland) en de raming van de activiteitsgraad (gemeten via de volkstelling aan de Franse kant en via de arbeidskrachtenenquête aan de Belgische kant).

Een oplossing die wordt voorgesteld om het perspectief van internationale vergelijkbaarheid te behouden, is het standaardiseren van de gegevens naar geslacht, leeftijd en regio (1). Het gestandaardiseerde percentage is het percentage dat zou worden waargenomen als het bestudeerde gebied dezelfde geslachts-/leeftijdsstructuur had als een referentiepopulatie. Deze standaardisatie maakt het mogelijk om verschillende entiteiten met elkaar te vergelijken.

² Tellingen bestaande uit het verzamelen van informatie over alle leden van een bevolking

³ Meer informatie over de Franse volkstelling <https://www.insee.fr/fr/information/2383265>

DE DEFINITIES DIE WORDEN GEBRUIKT OM DE VARIABELEN TE BESCHRIJVEN, ZIJN VERSCHILLEND

De definitie van de variabelen kan van land tot land verschillen. De realiteit ter plaatse in elk land kan ook zeer verschillend zijn (7). Standaarden, referenties en levensstijlen verschillen van land tot land. De definitie van de indicator en de criteria (klassen) kunnen dus van land tot land verschillen.

Zo verschilt de definitie van "*toegang tot een groengebied*" van land tot land, net als de invloed ervan op de gezondheid van het milieu (7). In België bijvoorbeeld worden jongeren door het systeem van werkgelegenheidssteun aangemoedigd om zich als werkloze in te schrijven zodra ze hun studie beëindigen, terwijl dit in andere landen niet het geval is. Dit heeft gevolgen voor het percentage jonge werklozen (9). De bevolkingsdichtheid in Nederland wordt berekend op basis van de oppervlakte van het vasteland, terwijl deze in België en Frankrijk wordt berekend op basis van de totale oppervlakte, inclusief het water (26).

De keuze van de waardeklassen kan ook verschillen tussen landen en studies (bijvoorbeeld de grootte van de woningen). De leeftijdscategorieën zijn ook vaak verschillend in België en Frankrijk. In Frankrijk zijn de gegevens over de beroepsbevolking beschikbaar voor alle leeftijden, in België alleen voor de 15-64-jarigen (5). Twee databanken kunnen van land tot land sterk verschillen. Zo worden in de (Belgische) LOCATUS-databank en de BPE-databank (permanente databank van de voorzieningen, een Franse databank), de winkels te verschillend geclassificeerd om te kunnen worden vergeleken in een analyse (12).

Een groepering in identieke klassen kan worden overwogen. Beperking tot één klasse kan een oplossing zijn om vergelijkingen mogelijk te maken; zo wordt de beroepsbevolking in de studie bijvoorbeeld beperkt tot de 15-64-jarigen (5). Afhankelijk van het bestudeerde onderwerp zou echter bij de keuze van de grenswaarden rekening kunnen worden gehouden met de pensioengerechtigde leeftijd, die van land tot land verschilt. Voor de definitie van de diensten die in de dagelijkse behoeftes voorzien, gebruiken Frankrijk en België verschillende databanken (en dus verschillende definities). Met het oog op harmonisatie werd ervoor gekozen om de Belgische tertiaire en quataire sector samen te voegen en overeen te laten komen met de Franse tertiaire sector (12).

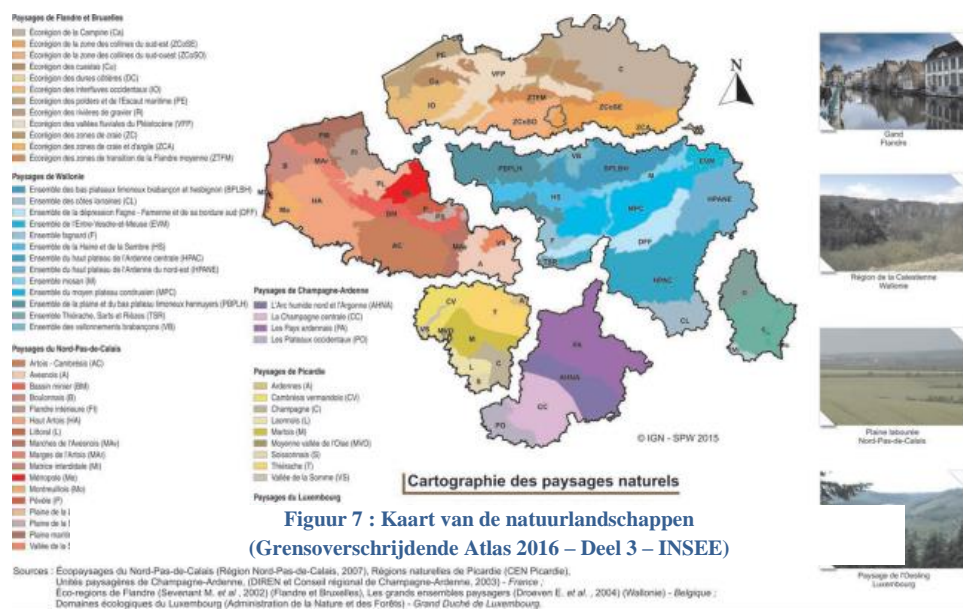
Sommige variabelen met verschillende definities kunnen echter worden gelijkgesteld, bijvoorbeeld de lengte van de primaire wegen per inwoner (regio Hauts-de-France) en de lengte van de autosnelwegen en nationale wegen per inwoner (Wallonië) (7). Het is soms mogelijk om nieuwe algoritmen op te stellen om de berekeningen aan te passen aan een gemeenschappelijke definitie en berekeningsmethode voor de 2 landen. Deze berekeningen zijn bij IWEPS uitgevoerd voor de indicatoren op het gebied van vruchtbaarheid, demografie en sterfte (8). Soms is het nodig om het aantal gegevens te beperken of om minder relevante gegevens te kiezen om de vergelijkbaarheid tussen 2 landen te behouden. Het is niet ongewoon dat studies gegevens hebben moeten verwerpen en er dus geen rekening mee kunnen houden bij de analyse (7) (12). Ook de definitie van het begrip "industriezone" verschilt van land tot land (26).

Soms is harmonisatie eenvoudigweg niet mogelijk, bijvoorbeeld voor de categorieën toeristische accommodaties. Die zijn erg verschillend in Frankrijk en België, waardoor een vergelijking tussen grensoverschrijdende gegevens niet mogelijk is (3). Bij het in kaart brengen van de natuurlandschappen ontbreekt een geharmoniseerde methodologie binnen de grensoverschrijdende gebieden (3). Ook de begrippen "werkloze" of "leefloongerechtigde" verschillen van land tot land (8) en soms zelfs tussen regio's van hetzelfde land (6). Het delen van gegevens blijft complex, zelfs als de gegevens opgesteld zijn om te kunnen worden vergeleken, zoals bij de Arbeidskrachtenenquête (AKE) (9) (10). Zo verschillen de definities van de term "huishouden" van land tot land en zijn ze dus niet direct vergelijkbaar. Het type huishouden kan variëren naargelang het aantal personen of het aantal

kinderen in het huishouden (12). Het is niet mogelijk geweest om cijfers te harmoniseren die gebaseerd zijn op verschillende berekeningen al naargelang het land, zoals het inkomen per fiscaal huishouden (18).

Wanneer de gegevens niet vergelijkbaar zijn, is harmonisatie niet mogelijk. Er moeten dan oplossingen worden gevonden om de resultaten los van elkaar, op een verschillende manier te presenteren, om verkeerde analyses en interpretaties te vermijden (1) (2) (3) (8) (12). Het is ook belangrijk om aan de tabellen opmerkingen en een analyse toe te voegen, om te vermijden dat de lezer verkeerde conclusies trekt (9). Soms is het nodig om de geselecteerde indicatoren te herdefiniëren (12).

Bij het in kaart brengen van de natuurlandschappen zijn de verschillende regio's los van elkaar weergegeven om de situatie goed te illustreren, teneinde verkeerde analyses en interpretaties te vermijden (3) (Figuur 7).

Figuur 7 : Kaart van de natuurlandschappen (Grensoverschrijdende Atlas 2016 – Deel 3 – INSEE)

Wanneer de definitie niet konden worden geharmoniseerd, werden bij de kaarten die de resultaten weergeven, verklarende teksten gevoegd. Omwille van de transparantie worden verschillen tussen de gegevens duidelijk aangegeven (3). Een landschap of open ruimte (of simpelweg het grondgebruik) wordt verschillend gedefinieerd afhankelijk van de regio of het land. Dit maakt deel uit van de eigenheid van een land of regio.

Om oplossingen te vinden voor deze grensoverschrijdende verschillen en om te proberen de definitie te harmoniseren, werd aan weerskanten van de grenzen een beroep gedaan op specialisten om elke indicator nauwkeurig te definiëren en de vergelijkbaarheid ervan te waarborgen (1). Er kunnen ook indicatoren worden gecreëerd om verschillende gegevens te harmoniseren (7). Nieuwe indicatoren zijn bijvoorbeeld de berekening van een diversiteitsindex (waarin de medische specialismen en het aantal werknemers per sector zijn opgenomen) of de toekenning van een monetaire waarde aan de ecosystemendiensten die door vier categorieën ecosystemen (stedelijk, bos, akkerland, grasland) worden geleverd. Deze indexen zijn gebaseerd op eerdere studies (7).

Een betrouwbare oplossing zou zijn om gemeenschappelijke Europese nomenclaturen te gebruiken om de gemeten variabelen te definiëren (gebruik van de NACE (2) (9) (11), ISCED (9) zie volgend hoofdstuk). In tegenstelling tot de nationale definitie en begrippen op basis van reglementaire bepalingen stelt Eurostat normen en definitie voor die in een aangepast en geharmoniseerd systeem worden gepresenteerd. Deze normen maken vergelijkingen tussen landen mogelijk (9).

BESTAANDE INSTRUMENTEN OM HET VERZAMELEN VAN GEGEVENS (EN METAGEGEVENS) TE HARMONISEREN

EUROSTAT: HET BUREAU VOOR DE STATISTIEK VAN DE EUROPESE UNIE

Eurostat, het bureau voor de statistiek van de Europese Unie, is verantwoordelijk voor de publicatie van Europese statistieken en indicatoren van hoge kwaliteit, waardoor vergelijkingen tussen landen en regio's mogelijk zijn.

Zijn verantwoordelijkheden zijn: 1) in samenwerking met de nationale statistische autoriteiten **geharmoniseerde definities, nomenclaturen** en methoden voor de productie van officiële Europese statistieken ontwikkelen; 2) geaggregeerde gegevens voor de Europese Unie en de eurozone opstellen, uitgaande van gegevens die door de **nationale statistische** autoriteiten zijn verzameld op basis van **geharmoniseerde normen**; 3) de Europese statistieken **gratis** ter beschikking stellen van beleidsmakers en burgers via de **website van Eurostat** en andere kanalen.

Eurostat verzamelt de gegevens niet rechtstreeks. Dit is de rol van de lidstaten en hun statistische autoriteiten. Het is de taak van Eurostat om de gegevens te consolideren en ervoor te zorgen dat ze vergelijkbaar zijn, door gebruik te maken van een geharmoniseerde methode. Eurostat is in feite de enige leverancier van statistieken op Europees niveau en de gegevens die het publiceert zijn zoveel mogelijk geharmoniseerd.

Eurostat werkt samen met de lidstaten aan een gemeenschappelijke methodologie. De EU-gegevens worden naar Eurostat gestuurd voor publicatie. Deze gegevens kunnen vervolgens worden gebruikt om landen te vergelijken.

De "statistiekwet" van 2009 bepaalt dat Eurostat de statistische autoriteit van de Europese Unie is. Net als de nationale bureaus voor de statistiek dit doen op nationaal niveau, coördineert Eurostat de statistische activiteiten op EU-niveau en meer bepaald binnen de Commissie.

Eurostat werkt niet alleen. Het Europees statistisch systeem (ESS) werd geleidelijk aan ontwikkeld met als doel vergelijkbare statistieken op EU-niveau te leveren. Het ESS is een partnerschap tussen Eurostat, de nationale bureaus voor de statistiek en andere nationale autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling, productie en verspreiding van statistieken in elke lidstaat. Het ESS functioneert als een netwerk waarin de rol van Eurostat erin bestaat om in nauwe samenwerking met de nationale statistische autoriteiten het voortouw te nemen bij de harmonisatie van de statistieken. De werkzaamheden van het ESS waren aanvankelijk gericht op de beleidsterreinen van de Europese Unie. Met de uitbreiding van het EU-beleid werd de harmonisatie echter uitgebreid tot bijna alle statistische domeinen.

Het ESS stelt een praktijkcode op het gebied van Europese statistieken op. Die code stelt de norm vast voor de ontwikkeling, de productie, het beheer, de uitwisseling en de verspreiding van Europese statistieken.

Eurostat legt via het ESS normen op voor de overdracht van structurele metagegevens en referentiemetagegevens. Structurele metagegevens worden gebruikt om de statistische gegevens te identificeren. Ze omvatten meer bepaald de benamingen van de variabelen en de afmetingen van de statistische datasets, evenals de gebruikte meeteenheden, de codelijsten, het formaat van de data, de lijst van attributen, de gebruikte classificaties, enz. De structurele metagegevens zijn onlosmakelijk verbonden met de gegevens. De referentiemetagegevens beschrijven de begrippen en methoden die worden gebruikt voor het verzamelen en compileren van de gegevens en ze geven informatie over de kwaliteit van de gegevens. Ze zijn bedoeld om de gebruikers te helpen bij het

interpreteren van de gegevens en ze zijn dan ook sterk op de inhoud gericht. In tegenstelling tot de structurele metagegevens kunnen referentiemetagegevens worden losgekoppeld van de gegevens, d.w.z. ze kunnen afzonderlijk van de statistieken waarop ze betrekking hebben, worden gegenereerd, verzameld of verspreid.

Eurostat beschrijft ook de structuren (SIMS) die worden gebruikt voor de overdracht, opslag en verspreiding van de metagegevens (meer informatie op de website van Eurostat).

Op Europees niveau wordt een breed scala aan statistische classificaties - of nomenclaturen - gebruikt. De toepassing van specifieke nomenclaturen is afhankelijk van het statistische domein of het soort gegevens dat wordt verzameld.

Een statistische nomenclatuur is een gestructureerde en volledige verzameling goed gedocumenteerde en elkaar uitsluitende categorieën. Deze categorieën worden vaak gepresenteerd volgens een hiërarchisch principe dat wordt weerspiegeld in de numerieke of alfabetische codes die eraan worden toegekend, en ze worden gebruikt om begrippen te standaardiseren en om statistische gegevens voor te bereiden.

Sommige nomenclaturen worden multidisciplinair gebruikt, d.w.z. ze worden in verschillende statistische domeinen toegepast. Andere hangen nauw samen met hun vakgebied.

Deze nomenclaturen worden door Eurostat en de lidstaten gebruikt; de toe te passen nomenclatuur wordt gespecificeerd in verordeningen of stilzwijgende overeenkomsten. Deze procedure zorgt ervoor dat de gegevens tussen de lidstaten vergeleken kunnen worden. Voor hun nationale publicaties kunnen de lidstaten echter een andere, aan de nationale praktijk aangepaste versie gebruiken. De 171 nomenclaturen van Eurostat staan op hun website (RAMON - Reference And Management Of Nomenclatures).

https://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM&StrGroupCode=CLASSIFIC&StrLanguageCode=FR

De website van Eurostat is zeer volledig en zeer goed gedocumenteerd over de methodiek van de gegevensharmonisatie. In de volgende paragrafen wordt een beschrijving gegeven van de nomenclaturen die bij de grensoverschrijdende projecten worden gebruikt.

DE NOMENCLATUREN VAN EUROSTAT – GEBRUIK VAN DE NUTS VOOR EEN GEHARMONISEERD RUIMTELIJK RASTER

Het gebruik van de Nomenclatuur van territoriale eenheden voor de statistiek (NUTS) werd begin jaren zeventig door Eurostat ingevoerd. Het is één samenhangend systeem voor de indeling van het grondgebied van de EU. Het werd opgericht met het oog op de ontwikkeling van communautaire regionale statistieken. De NUTS-nomenclatuur wordt al 30 jaar toegepast en geactualiseerd in het kader van informele overeenkomsten tussen de lidstaten en Eurostat. In het voorjaar van 2000 is de Commissie begonnen met het opstellen van Verordening (EG) nr. 1059/2003 om de NUTS een wettelijke status te geven. Deze verordening werd in mei 2003 aangenomen en is in juli 2003 in werking getreden. De verordening bepaalt dat de nomenclatuur ten minste drie jaar stabiel moet blijven. Deze stabiliteit waarborgt dat de gegevens gedurende een bepaalde periode op dezelfde gebiedseenheid betrekking hebben. Dit is essentieel vanuit statistisch oogpunt, vooral voor tijdreeksen.

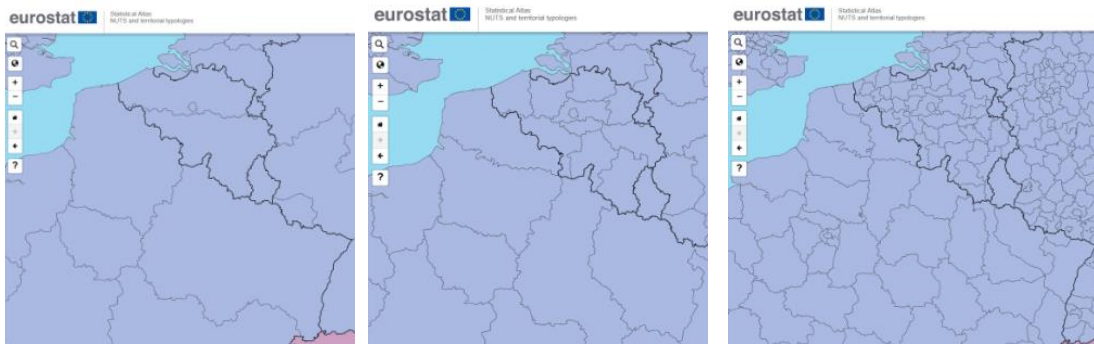
Soms kan de regionale indeling van een land echter worden gewijzigd om tegemoet te komen aan nationale belangen. In een dergelijk geval stelt het betrokken land de Commissie hiervan in kennis, en wijzigt de Commissie de nomenclatuur na afloop van de stabiliteitsperiode, overeenkomstig de bepalingen van de NUTS-verordening

wijzigt. De NUTS-gebieden zijn niet per definitie bestuurlijke eenheden: hun grenzen hoeven niet noodzakelijkerwijs identiek te zijn aan die van de subnationale bestuurlijke eenheden zoals provincies en districten.

Er worden drie indelingsniveaus onderscheiden: NUTS 1-, NUTS 2- en NUTS 3-gebieden (*Figuur 8*). In het verleden werden ook de niveaus NUTS 4 en NUTS 5 gebruikt, maar die werden vervangen door de LBE-classificatie (lokale bestuurlijke eenheden).

De nomenclatuur NUTS 2021, die vanaf 1 januari 2021 geldig zal zijn voor de overdracht van gegevens naar Eurostat, bevat 104 gebieden op NUTS 1-niveau, 283 op NUTS 2-niveau en 1345 op NUTS 3-niveau (Eurostat).

Figuur 8: NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3 (Eurostat)

DE NOMENCLATUREN VAN EUROSTAT – DE STATISTISCHE NOMENCLATUUR VAN DE ECONOMISCHE ACTIVITEITEN IN DE EUROPESE GEMEENSCHAP (NACE)

De statistische nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese Gemeenschap (NACE) is de in de Europese Unie geldende classificatie van de economische activiteiten. Sinds 1970 zijn er verschillende versies geweest. Het is een viercijferige nomenclatuur die een kader biedt voor het verzamelen en produceren van een breed scala aan statistische gegevens over de economische activiteiten in het domein van de economische statistiek en andere domeinen van het Europees statistisch systeem (ESS).

De laatste herziening van de NACE (Rev. 2), die eind 2006 werd goedgekeurd, wordt sinds 2007 uitgevoerd. Het eerste referentiejaar voor de productie van met de NACE Rev. 2 verenigbare statistieken is 2008. Sindsdien wordt de NACE Rev. 2 systematisch toegepast in alle relevante statistische domeinen.

DE NOMENCLATUREN VAN EUROSTAT – DE INTERNATIONALE STANDAARDCLASSIFICATIE VAN HET ONDERWIJS (ISCED)

De Internationale standaardclassificatie van het onderwijs (of *International Standard Classification of Education - ISCED*) is een indeling van de verschillende onderwijsniveaus die op alle landen kan worden toegepast. Dit vergelijkingsstelsel werd tussen 1975 en 1978 door de UNESCO ontwikkeld, in 1997 bijgewerkt en in 2011 opnieuw bijgewerkt.

Deze classificatie kan ook worden gebruikt om vergelijkingen en equivalenties tussen buitenlandse diploma's van hetzelfde niveau te bevorderen. Maar desondanks zijn er nog steeds verschillen tussen landen, die de vergelijking moeilijk kunnen maken. Zo duurt bijvoorbeeld de eerste cyclus van het secundair onderwijs in Frankrijk 4 jaar, terwijl die in België en Nederland 2 jaar duurt. Zelfs bij harmonisatie kunnen er dus verschillen blijven bestaan.

EUROPESE INSPIRE-RICHTLIJN⁴

De INSPIRE-richtlijn heeft tot doel een infrastructuur voor ruimtelijke gegevens te creëren voor het milieubeleid van de Europese Unie en voor beleid of activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor het milieu. Deze Europese infrastructuur voor ruimtelijke gegevens zal het mogelijk maken om milieu-informatie te delen tussen overheidsorganisaties. Ze zal de toegang tot de gegevens in heel Europa vergemakkelijken en de beleidsvorming over de grenzen heen ondersteunen. Ze heeft tot doel de uitwisseling van gegevens binnen de Europese Gemeenschap op het gebied van het milieu in de ruimere zin te bevorderen.

De meeste milieugegevens, zoals emissiemetingen, waarnemingen van de biodiversiteit of gegevens over de milieukwaliteit zijn ruimtelijk van aard.

Uitgebreide enquêtes en openbare raadplegingen tijdens de ontwikkeling van de INSPIRE-richtlijn (2001-2004) hebben een aantal belangrijke obstakels aan het licht gebracht die een wijdverbreid gebruik van de ruimtelijke gegevens die nodig zijn voor milieubeleid en beleid met gevolgen voor het milieu, in de weg staan. De problemen die zich voordoen betreffen de volledigheid van de gegevens, het ontbreken van gegevens, de onvolledige beschrijving van de ruimtelijke gegevens, het gebrek aan interoperabiliteit en compatibiliteit tussen de ruimtelijke datasets en het bestaan van culturele, institutionele, financiële en juridische belemmeringen die het delen en het hergebruik van de gegevens verhinderen of vertragen.

De richtlijn is op 15 mei 2007 in werking getreden en zal in verschillende fasen ten uitvoer worden gelegd. Tegen 2021 moet de richtlijn volledig zijn uitgevoerd.

De richtlijn bestaat uit drie delen: de gecreëerde verplichtingen (A), de betrokken gegevens (B), de betrokken actoren (C).

(A) De onder de term "*infrastructuur voor ruimtelijke gegevens*" gegroepeerde verplichtingen omvatten: de productie van gegevens volgens gemeenschappelijke regels, het opstellen van catalogi van gegevens en metagegevens, de toepassing van interoperabiliteitsregels en de gratis toegang tot de metagegevens voor actoren die een opdracht uitvoeren die past in het kader van INSPIRE.

(B) De gegevens: de Europese INSPIRE-richtlijn is van toepassing op 34 thematische domeinen, onderverdeeld in drie hoofdgroepen:

1. Gegevens die nodig zijn voor plaatsbepaling op het grondgebied, zoals coördinatensystemen, bestuurlijke eenheden, vervoersnetwerken, hydrografie, kadastrale percelen, adressen en plaatsnamen, en gegevens met betrekking tot beschermde sites.
2. Aanvullende algemene gegevens, zoals hoogtemeting, grondgebruik, geologie en orthofoto's.
3. Thematische gegevens zoals gebouwen, grondbestemming, menselijke gezondheid en veiligheid, nutsbedrijven en openbare diensten, milieugegevens, industriële en agrarische installaties, demografie, het bereik van de regelgeving, meteorologische gegevens, maritieme gegevens, energiebronnen en minerale hulpbronnen.

(C) De verandering voor de actoren zal drie richtingen opgaan:

⁴ <https://inspire.ec.europa.eu/>

1. Verbetering van de informatie over de geproduceerde gegevens, door het systematisch verstrekken van metagegevens en het naleven van de bepalingen die voortvloeien uit de uitvoeringsvoorschriften, waarvan de uitwerking gestart is.
2. Het vergemakkelijken van de uitwisseling van gegevens tussen actoren: digitale geografische informatie krijgt pas zijn ware dimensie wanneer ze wordt uitgewisseld, gedeeld en aangevuld door de verschillende gebruikers. Deze poolingfase is dus een echte bron van besparingen.
3. Modernisering van de werkmethodes en vernieuwing van de taken van de diensten, door het gebruik van hoogwaardige digitale gegevens in hun dagelijkse activiteiten aanzienlijk te vergroten.

De Europese INSPIRE-richtlijn is een kans om organisaties in staat te stellen meer gebruik te maken van digitale geografische informatie en om toegang te verschaffen tot milieu-informatie met behulp van GIS-software. Dit is noodzakelijk om een betere kennis en beheer van de vele facetten van onze omgeving mogelijk te maken. Gezien de grote diversiteit en de overvloed aan milieugegevens die vandaag beschikbaar zijn, heeft de INSPIRE-richtlijn in 2016 een lijst van prioritaire te inventariseren gegevens voor e-rapportage gepubliceerd.

HET ESPON-2020 PROGRAMMA

Het doel van het samenwerkingsprogramma ESPON 2020 is het ondersteunen van de versterking van de doeltreffendheid van het EU-cohesiebeleid en van ander sectoraal beleid en programma's in het kader van de Europese structuur- en investeringsfondsen (ESI-fondsen). ESPON ondersteunt ook het territoriale ontwikkelingsbeleid op nationaal en regionaal niveau door middel van de productie, verspreiding en bevordering van territoriale feitelijke gegevens die betrekking hebben op het hele grondgebied van de 28 EU-lidstaten en de 4 partnerlanden IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland.

Het ESPON-programma richt zich op de thematische doelstelling "versterking van de institutionele capaciteit". ESPON financiert ook de productie van instrumenten en methodes voor territoriale waarneming, zoals databanken, kaarten en atlassen, om de beschikbare kennis te vergroten. De belangrijkste thema's zijn: milieu, duurzame ontwikkeling, groene economie, economische en sociale ontwikkeling, werkgelegenheid, migratiestromen, vluchtelingen, uitsluiting en armoede, stedelijke/plattelandsontwikkeling en vervoer.

De verwachte resultaten zijn: verhoogde productie van territoriale gegevens door middel van toegepast onderzoek en analyse, betere kennisoverdracht en analytische ondersteuning van de gebruikers, betere territoriale waarneming en betere instrumenten voor territoriale analyse, en een ruimere verspreiding en gebruik van de territoriale gegevens.

De doelstellingen van ESPON sluiten dus aan bij die van TransStat. Voor meer informatie over de verdere werkzaamheden in TransStat: <https://database.espon.eu/> <https://database.espon.eu/maindata/#/?theme=2>

EUROPEES INNOVATIESCOREBORD (EIS)

De Europese Commissie benadrukt het belang van onderzoek en innovatie en doet aanbevelingen om de productiviteit en het concurrentievermogen te vergroten. Het Europees innovatiescorebord (EIS) geeft ieder jaar een vergelijkende beoordeling van de resultaten op het gebied van onderzoek en innovatie in de hele Europese Unie. De gegevens helpen de lidstaten, de regio's en de Europese Unie om de sterke en zwakke punten van de nationale onderzoeks- en innovatiesystemen te beoordelen. Het EIS beoordeelt de domeinen waarin de lidstaten goed

presteren en de domeinen waarop ze hun inspanningen moeten richten om hun resultaten op het gebied van innovatie te verbeteren

Voor een beperkt aantal wereldwijd beschikbare indicatoren vergelijkt het EIS de Europese Unie met Zuid-Afrika, Australië, Brazilië, Canada, China, Zuid-Korea, de Verenigde Staten, India, Japan en Rusland.

Elke twee jaar wordt samen met het EIS het regionale innovatiescorebord (RIS) gepubliceerd, dat een vergelijkende beoordeling van de regionale innovatiesystemen geeft. Het RIS geeft een vergelijkende beoordeling van de resultaten van de innovatiesystemen in 238 regio's van 23 EU-lidstaten van de Europese Unie (Cyprus, Estland, Letland, Luxemburg en Malta worden op nationaal niveau beoordeeld). Het regionale innovatiescorebord betreft hierbij ook de regio's van Noorwegen, Servië en Zwitserland..

In het Euregio Maas-Rijn project (26) maakt het Euregionale Informatiesysteem naast contextindicatoren ook gebruik van bepaalde innovatie-indicatoren, waarvan de basis wordt geleverd door dit EIS. Het EIS omvat tien dimensies: human resources, aantrekkelijke onderzoekssystemen, een innovatievriendelijk klimaat, financiering en steun, bedrijfsinvesteringen, innovatieve kmo-innovators, netwerken, intellectuele activa, effect op de werkgelegenheid en op de verkoop.

De meest innovatieve landen zijn de landen die het best presteren op alle metingen. Landen met een bovengemiddeld aandeel hightechindustrieën bereiken over het algemeen de beste resultaten voor een groot aantal EIS-indicatoren. Om een hoog niveau van innovatieprestaties te bereiken, hebben landen een evenwichtig innovatiesysteem nodig dat in alle dimensies goede resultaten oplevert. Ze hebben behoefte aan een passend niveau van openbare en particuliere investeringen in onderwijs, onderzoek en ontwikkeling van competenties, doeltreffende partnerschappen tussen het bedrijfsleven en de academische wereld, en een bedrijfsklimaat dat gunstig is voor innovatie, met inbegrip van een goed ontwikkelde digitale infrastructuur, concurrerende markten en een efficiënte toewijzing van middelen. Meer info op <https://ec.europa.eu/>

LOCATUS – GEGEVENS OVER DE DETAILHANDEL (BENELUX)

Locatus is een onafhankelijke bron die gegevens verzamelt over de detailhandel in de Benelux. Deze informatie richt zich op alle winkels en bedrijven: van modewinkels tot kapsalons, van restaurants tot tankstations en van schoenwinkels tot supermarkten. Gegevens zoals de naam van de winkel, de verkoopoppervlakte in de winkel en de bedrijfstak worden in de database vastgelegd. Naast de gegevens over het gebouw bevat de database ook informatie over de winkelgebieden, de verzorgingsgebieden en de passantenstromen.

CREËREN VAN VEERKRACHT- EN KWETSBAARHEIDSINDEXEN - CISTERRES

In het project CISTERRES (7) was het niet altijd mogelijk om gemeenschappelijke en identieke variabelen voor twee grensoverschrijdende regio's te vinden (verschillende definities of realiteiten). Het doel van het project is vooral methodologisch. Het is de bedoeling om de interoperabiliteit van de databanken te beoordelen. In CISTERRES werden indexen gecreëerd om verschillende gegevens te harmoniseren. Bijvoorbeeld de berekening van een diversiteitsindex (medische specialismen en aantal werknemers per sector) of de toekenning van een monetaire waarde aan de ecosysteemdiensten die door vier categorieën van ecosystemen worden geleverd (stad, bos, cultuurgrond, grasland). Het creëren van deze indexen is gebaseerd op eerdere studies. Sommige gelijkaardige variabelen kunnen worden gelijkgesteld, zoals de lengte van de primaire wegen per inwoner (regio Hauts-de-France) en de lengte van de autosnelwegen en nationale wegen per inwoner (Wallonië).

ANDERE INSTRUMENTEN

Er bestaan nog heel wat andere instrumenten die van nut zijn om het verzamelen van gegevens in de verschillende regio's en landen te harmoniseren, met name op het gebied van milieu (kernindicatoren over milieu van de OESO, die samenwerkt met Eurostat), om sociale ongelijkheid op het gebied van gezondheid te meten (kwetsbaarheid van de bevolking, Europese Deprivatie-Index, sociale achterstand...).

TRANSSTAT : PERSPECTIEVEN VOOR HET DELEN VAN GRENDOVERSCHRIJDENDE GEGEVENS

In dit hoofdstuk worden de perspectieven gepresenteerd die de partners van de in het kader van TransStat geselecteerde projecten naar voren brengen.

DE KWALITEIT EN OMZETBAARHEID VAN DE GEGEVENS VERBETEREN

Om de kwaliteit van de gegevens te verbeteren, pleiten veel projecten voor het verzamelen van metagegevens (definitie van de variabele, met inbegrip van de datum van verzameling en van actualisering en de methodologie). Dit verzamelen en overdragen van metagegevens is in overeenstemming met de eisen van Eurostat, dat normen oplegt voor de overdracht van structurele metagegevens en referentiemetagegevens (zie hoofdstuk *Eurostat: het Bureau voor de statistiek van de Europese Unie*).

Het delen van gegevens is belangrijk, maar het is ook van essentieel belang om de methodologie te delen of, waar mogelijk, de gegevens gezamenlijk te verzamelen (bijvoorbeeld voor verontreinigingsmetingen). Dit zorgt namelijk voor harmonisatie en dus voor vergelijkbaarheid van de gegevens (11) (21) (31).

Zowel bij de partners als bij de Europese Commissie bestaat de wens om via de INSPIRE-richtlijn of de Interreg-programma's meer grensoverschrijdende gegevens te verzamelen, zodat milieuverschijnselen in een ononderbroken gebied kunnen worden opgevolgd (7).

Om ervoor te zorgen dat de gegevens omzetbaar zijn, is het belangrijk de indicatoren goed te definiëren (7). Sommige projecten willen zich meer richten op het verbeteren van de methodologieën voor het opstellen van degelijke grensoverschrijdende indicatoren (8) en op het onderhouden van een meer structurele samenwerking tussen de statistische onderzoekscentra (12) om een Grensoverschrijdend Referentiesysteem voor Geografische en Statistische Informatie op te zetten (18).

HET DELEN VAN DE GRENDOVERSCHRIJDENDE GEGEVENS VERBETEREN

Het is van essentieel belang om de gegevens beschikbaar te stellen (7) (26) en om de cultuur van informatie-uitwisseling te bevorderen (7). Er moet echter ook aandacht worden besteed aan de implementatie van de AVG en aan de methodes voor gegevensvervaging (8). In de projectovereenkomsten werd regelmatig verwezen naar voorstellen om de communicatie rond de platforms voor gegevensverstrekking te verbeteren en/of verder te ontwikkelen. Deze voorstellen werden uitgevoerd, met name in sommige INSEE-projecten met de openstelling van peptid⁵ (1) (2) (3) (6).

⁵ Meer informatie over peptid: <https://mioga.finances.gouv.fr/INSEE-NPDC/public/PEPTID/index.html>

Ook wordt de wens geuit om de gegevens op een permanente basis te delen, ook na afloop van het project (12). Het is daarom belangrijk om het voortbestaan en de ontwikkeling van bestaande en nieuwe partnerschappen aan te moedigen (24).

DE ACTUALISERING VAN DE GRENSOVERSCHRIJDENDE GEGEVENS WAARBORGEN

In de conclusies en perspectieven van de projecten wordt vaak de wens geuit dat updates worden uitgevoerd om het instrument te bestendigen. Soms zijn de updates gebaseerd op een vijfjaarlijkse ritme, met jaarlijkse updates, maar gegevens die slechts om de vijf jaar vergelijkbaar zijn (principe van het voortschrijdend gemiddelde van de Franse volkstelling) (1) (2) (3). De geplande updates kunnen tweejaarlijks plaatsvinden (10), jaarlijks (6) (27) of regelmatig (10/jaar of ad hoc) (10).

Deze updates vergen tijd en middelen (8) (16). Deze middelen worden soms in de projectbudgetten voorzien, maar zelden. De automatisering van de actualisering van de gegevens is een perspectief dat vaak wordt aangehaald, maar dat moeilijk te realiseren lijkt door een gebrek aan budget, maar ook door de evolutie van de beschikbare bronnen. Deze automatisering moet ook onder de controle van de onderzoeksteams blijven om de vergelijkbaarheid van de gegevens te waarborgen.

CONCLUSIES

De problemen die aan het licht zijn gekomen in de projecten die geselecteerd zijn voor de screening van werkpakket 3 zijn dezelfde als die welke de Europese Commissie in haar overwegingen heeft meegenomen. De Europese Commissie heeft via Eurostat, ESPON en het Europees statistisch systeem (ESS) een praktijkcode voor de Europese statistieken opgesteld. Die code stelt de norm voor de uitwerking, de productie, het beheer, de uitwisseling en de verspreiding van Europese statistieken.

Spijtig genoeg verzamelt Eurostat voor de thema's die door TransStat worden behandeld geen gegevens op een gedetailleerd lokaal niveau (gemeenten, statistische sectoren, IRIS). De belangrijkste doelstelling van Eurostat is het vergelijken van gegevens tussen landen. De gegevens van Eurostat zijn daarom niet gedetailleerd genoeg voor grensoverschrijdende projecten zoals die waarop in TransStat betrekking heeft.

Het is interessant dat TransStat zich baseert op de Europese Gids van Eurostat, de projecten van het ESPON-programma en de INSPIRE-richtlijn om de toekomstige gegevensinzamelingen te sturen en de toekomstige grensoverschrijdende projecten in goede banen te leiden. Eurostat kan helpen bij het vinden van gemeenschappelijke definities en het harmoniseren van de methodes voor het verzamelen en delen van de gegevens.

In veel nationale bureaus voor de statistiek zijn gegevens aanwezig die op NUTS 2-, 3- of op LBE-niveau worden verzameld. Het doel van TransStat is om de statistieken op lokaal niveau (zo mogelijk op gemeentelijk niveau) met een gegarandeerde nauwkeurigheid en reproduceerbaarheid te referenceren.

LIJST EN NUMMER VAN DE PROJECTEN

De projecten, hun partners en locatie zijn te vinden in de *bijlage 2*.

- (1) Atlas Transfrontalier - tome 1 : Démographie et Habitat (2010-2012)
- (2) Atlas Transfrontalier - tome 2 : Activité économique et Emploi (2011-2013)
- (3) Atlas Transfrontalier - tome 3 : Territoires et Environnement (2013-2016)
- (4) L'emploi frontalier des Hauts-de-France vers la Belgique : une attractivité modérée et contrastée (2018-2019)
- (5) Une baisse des actifs plus marquée en Belgique d'ici 2030 (2019-2020)
- (6) Tableau de bord de suivi d'indicateurs sur l'emploi transfrontalier (2019-2023)
- (7) CISTERRES : Cartographie d'Indices de vulnérabilité et de résilience au Service des TERRitoires en Environnement et Santé (2017-2019)
- (8) Gedidot : GEstion et DIffusion de DONnées Transfrontalières (2016-2020)
- (9) OIE-GR : Observatoire Inter-régional du marché de l'Emploi dans la Grande Région (2001-2022)
- (10) SIG-GR : Système d'Information Géographique pour la Grande Région (2010-2023)
- (11) Compétences sans frontières, vers une meilleure mobilité transfrontalière dans la région franco-belge (2016-)
- (12) Partons 2.0 : Participons au développement du territoire (2016-2020)
- (13) TransMobil : Optimiser la mobilité dans la région transfrontalière (2018-2021)
- (14) Qualicanes : Faire vivre Callicanes - Aller vers un espace de qualité (2019-2022)
- (15) TERCO : TERRitoire de COopération (2013-2014)
- (16) WerkInzicht : Encourager la mobilité transfrontalière de la main d'œuvre (2018-2020)
- (17) ALARM : Amélioration des secours transfrontaliers d'urgence et coordination des exercices (2016-2020)
- (18) GoGIS Atlas Transfrontalier : de Berck à Bruges. Une frontière, deux territoires, un seul horizon (2006-2007)
- (19) DYMAPHY : Développement d'un système d'observation DYnamique pour la détermination de la qualité des eaux MARines, basé sur l'analyse du PHYtoplankton (2008-2013)
- (20) Foret Pro Bos : Ressources forestières de filière courte (2016-2020)
- (21) TransAIR : Outils transfrontaliers pour une gestion harmonisée de la qualité de l'air (2019-2022)
- (22) EuroCyclo : Expérience transfrontalière en vélo-tourisme de la Somme et de le LYS (2017-2021)
- (23) Golden Leie-Lys : Cap sur la rivière d'or ! (2017-2020)
- (24) Flandria Rhei : Les Flandres transfrontalières en métamorphose (2016-2020)
- (25) ALERT : Anticiper et Lutter dans un Espace commun contre les Risques Transfrontaliers (2018-2020)
- (26) EUREGIO Meuse-Rhin en chiffres (2007)
- (27) Réseau des Offices statistiques de la Grande Région
- (28) ARCH : Assessing Changes to Regional Habitats
- (29) Clusters : PRiME-C Partnering for Risk Management and Engagement on the Coast
- (30) Deduce : To adopt an indicators-based approach to evaluate coastal sustainable development (2004-2007)
- (31) CBOOPSD : Cross Border Observatory to Optimise Public Service Delivery (2008-2011)
- (32) Démarche partenariale Région HDF et Préf. de Région, partenaires belges sur l'emploi transfrontalier
- (33) SARCC : Sustainable And Resilient Coastal Cities (2019-2022)
- (34) Travaux de l'Euro-métropole Lille-Kortrijk-Tournai (2014-2020)

BIJLAGEN

1. *Lijst van de TransStat-projectfiches*
2. *Geografische zones en partner van de TransStat-projecten*
3. *Overzichten van de variabelen van de TransStat-projecten*

Projet soutenu par
Project ondersteund door

Plus d'infos sur:
Meer info op:

www.interreg-fwvl.eu
[@InterregFWVL](https://twitter.com/InterregFWVL)